

КОЛЕКЦІЯ РОДИНИ GESNERIACEAE DUMORT. У БОТАНІЧНОМУ САДУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Наведено результати вивчення видоспецифічних ознак морфологічної будови і життєвих форм у 53 видів родини Gesneriaceae Dumort. з колекції Ботанічного саду Дніпропетровського національного університету.

Родина Gesneriaceae Dumort., за різними даними, нараховує близько 140 родів і 2000–3000 видів. Свою назву вона отримала на честь Конрада фон Геснера. Одні автори відносять її до порядку Scrophulariales [4, 5, 14, 15], інші — до порядку Lamiales разом з іншими родинами, що характеризуються віночком з п'ятьма частками, парієтальною плацентацією і наявністю ендосперму в більшості таксонів [13, 16].

Фундаментальний монографічний огляд родини в кінці XIX ст. виконав Fritsch. На той час було виділено дві підродини: Cyrtandroideae і Gesnerioideae, а всі роди розподілені на 18 триб [5].

На початку XX ст. Fritsch опублікував результати обробки колекцій геснерієвих Бразилії, а А. Engler та інші автори — геснерієвих Африки, Східної та Південно-Східної Азії, Нової Гвінеї, Малайського півострова, Філіппінських островів, півострова Індокитай [5].

У 40–60-ті роки XX ст. питання систематики і номенклатури родини вивчали Burttt, Moore, Morton, Leeuwenberg. У 1962 р. В.Л. Burttt зробив важливі висновки для систематики родини: всі анізокотиледонові геснерієві слід віднести до підродини циртандрові, ізокотиледонові — до підродини геснерієві [5].

За результатами карпологічного дослідження Л.І. Іваніною (1965) була частково

переглянута система Fritsch и виділена третя підродина — Episcioideae на основі відмінності в будові гінецея [5]. Сучасні зарубіжні систематики розподіляють родину геснерієвих на 9–17 триб та дві підродини в розумінні В.Л. Burttt [13, 14].

У 2005 р. у Відні відбувся XVII міжнародний ботанічний конгрес, у рамках якого проведено засідання, присвячене вивченню та збереженню біорізноманіття цієї родини: "Gesneriaceae — phylogeny, biogeography and reproductive ecology" [13].

В Україні у 1959–1986 рр. Н.І. Котовщиною проведено велику наукову роботу з геснерієвими в Нікітському ботанічному саду. Особливу увагу вона приділяла життєвим формам представників родини [8].

У 90-ті роки XX ст. у Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка НАН України колекція геснерієвих нараховувала 54 таксони. Досить різноманітна за таксономічним складом колекція представників цієї родини зібрана в Ботанічному саду ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка [1, 6].

Починаючи з 1997 р., у Ботанічному саду Дніпропетровського національного університету створено колекцію рослин з родини Gesneriaceae. На момент проведення досліджень (1997–2007 рр.) колекція нараховувала 53 види, 1 різновид (таблиця), понад 230 культурварів. На базі колекції проводяться спостереження за ростом і розвитком представників різних життєвих форм [7].

**Таксономічний склад колекції родини Gesneriaceae Dumort.
Ботанічного саду Дніпропетровського національного університету**

Назва виду, різновиду, гібрида	Рік надходження до колекції	Звідки отримано рослини
<i>Achimenes coccinea</i> DC.	1972	Ботсад м. Наймеген, Нідерланди
<i>A. grandiflora</i> (Schiede) DC.	1973	Ботсад м. Коїмбра, Португалія
<i>A. longiflora</i> (D. Dietr.) DC.	1972	Ботсад м. Наймеген, Нідерланди
<i>Aeschynanthus albidus</i> (Blume) Steud.	1999	Від аматора, м. Дніпропетровськ
<i>A. cordifolia</i> DC.	2003	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>A. marmoratus</i> F.W.Moore	1999	Від аматора, м. Львів
<i>A. × splendidus</i> Lem.	— " —	— " —
<i>Alloplectus capitatus</i> Hook.	2003	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>Alsobia diantiflora</i> (H.E.Moore et R.G. Wilson) Wiehler	1999	Від аматора, м. Львів
<i>A. punctata</i> (Lindl.) Hanst.	— " —	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>Chirita sinensis</i> Lindl.	2000	Ботсад НАНУ, м. Кривий Ріг
<i>C. tamiana</i> B.L. Burt	1999	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>Codonantha gracilis</i> Hanst.	2003	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>Columnea allenii</i> C.V.Morton	1999	Від аматора, м. Дніпропетровськ
<i>C. arguta</i> C.V. Morton	2003	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>C. gloriosa</i> Sprague 'Superba'	1973	Ботсад м. Гент, Бельгія
<i>C. × banksii</i> Lynch.	1990	Від аматора, м. Дніпропетровськ
<i>C. illepidata</i> H.E. Moore	1999	Від аматора, м. Львів
<i>C. lehnanii</i> Mansf.	2003	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>C. sanguinea</i> (Pers.) Hanst.	— " —	— " —
<i>Episcia cupreata</i> Hanst.	— " —	— " —
<i>E. lilacina</i> 'Chocolate velour'	— " —	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>Episcia melitifolia</i> (L.) Mart.	2001	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>Gloxinia perennis</i> (L.) Druce	1999	— " —
<i>G. perennis</i> (L.) Druce	2003	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>Kohleria amabilis</i> (Planch et Linden) Fritsch var. <i>bogotensis</i> (G. Nicholson) L.P. Kvist et L.E. Skog	1999	НБС-ННЦ, м. Ялта
<i>K. eriantha</i> (Benth.) Hanst.	1965	Від аматора, м. Дніпропетровськ
<i>K. hybrida</i> (Scyadotydaea Hybriden)	— " —	— " —
<i>K. hirsuta</i> Regel	— " —	— " —
<i>K. lindeniana</i> (Regel) H.E. Moore	1999	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>Nautiocalyx forgetii</i> Sprague	2003	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>N. lynchii</i> (Hook.) Sprague	— " —	— " —
<i>Nematanthus hybridum</i> hort. 'Tropicana'	— " —	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>N. longipes</i> DC.	— " —	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>N. wettsteinii</i> (Fritsch.) H.E. Moore	— " —	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>Paliavana prasinata</i> (Ker.-Gawl.) Benth et Hook	1999	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка

Назва виду, різновиду, гібрида	Рік надходження до колекції	Звідки отримано рослини
<i>Saintpaulia ammaniensis</i> E.P. Roberts	2003	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>S. confusa</i> B.L. Burt	— " —	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>S. grotei</i> A. Engler	— " —	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>S. intermedia</i> B.L. Burt	— " —	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>S. ionantha</i> H. Wendl	— " —	— " —
<i>S. magungensis</i> E.P. Roberts	— " —	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>S. nitida</i> B.L. Burt	— " —	— " —
<i>S. orbicularis</i> B.L. Burt	— " —	— " —
<i>S. pendula</i> B.L. Burt	— " —	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>S. rupicola</i> B.L. Burt	2004	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>S. tongwensis</i> B.L. Burt	2003	Ботсад БІН ім. В.Л. Комарова РАН, м. Санкт-Петербург
<i>S. velutina</i> B.L. Burt	1999	ДБС НАНУ, м. Донецьк
<i>Sinningia aggregata</i> (Ker Gawl.) Wiechler	— " —	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>S. eumorpha</i> H.E. Moore	— " —	— " —
<i>S. pusilla</i> (Mart.) Baill.	2003	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва
<i>S. selloviana</i> (Mart.) Wiechler	1999	Ботсад ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
<i>S. speciosa</i> Hierh.	— " —	— " —
<i>Streptocarpus rexii</i> Lindl.	2003	ГБС ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва

Враховуючи незначну кількість публікацій у вітчизняній літературі з даної тематики за останні 10 років, ми основну увагу приділили видоспецифічним ознакам морфологічної будови та життєвим формам рослин з родини Gesneriaceae. Деякі з них рідко трапляються в культурі захищеного ґрунту України або не були висвітлені в наших попередніх публікаціях [2, 3]. Опис *Chirita sinensis* Lindl., *S. tamiana* B.L. Burt, *Paliavana prasinata* (Ker.-Gawl.) Benth et Hook., *Sinningia aggregata* (Ker.-Gawl.) Wiechler в Україні публікується вперше.

Мета роботи — вивчити життєві форми представників родини геснерієвих та дати короткий морфологічний опис видів, які в колекції Ботсаду Дніпропетровського національного університету є найбільш типовими представниками певної життє-

вої форми або відрізняються за морфологічними ознаками в межах конкретного роду геснерієвих. При описі видів використано загальноживану термінологію [4, 9–11].

Серед Gesneriaceae найбільш поширені багаторічні трави з різними типами будови надземної та підземної частин, трапляються неотенічні життєві форми, представлені однією сім'ядолею, ліани та епіфіти, напівкущі, кущі та невеликі дерева.

Корені у більшості видів слабо розвинені. Головний корінь рано відмирає, коренева система функціонує як мичкувата завдяки розвитку додаткових коренів.

Розташування листків — супротивне, інколи — мутовчасте, зрідка — чергове. Листки цільні, цільнокрайні або зубчасті, округлі, яйцеподібні, еліптичні, ланцетні.

Квітки двостатеві, протандричні, зазвичай пристосовані для перехресного запилення. Розташовані по одній у пазухах листків або в цимозних чи рацемозних бокоцвітних суцвіттях. Чашечка п'ятичленна, інколи яскравого кольору. Віночок п'ятичленний, зигоморфний, рідше — актиноморфний. Андроцей складається з 2–4 тичинок, часто зі стамінодіями. Гінецей паракарпний. Плодолистків два, стовпчик простий, приймочка дволопатева або головчаста. Плід — коробочка, розкривається локуліцидно, рідше — септицидно, іноді не розкривається. У *Columnea* і *Codonantha* плід — ягода.

Усі частини рослини у багатьох видів опушені простими або залозистими волосками [4].

Більшість рослин колекції мають зигоморфні віночки, тому при описі ми звертатимемо увагу тільки на довжину трубки та особливості її будови. Актиноморфні віночки є у багатьох представників садових форм і гібридів, зокрема у *Saintpaulia ionantha hort.* та *Sinningia hybrida hort.*

Achimenes coccinea Pers. трапляється в горах на території від Мексики до Панамі. Підземні кореневища сягають 1,0–2,5 см у довжину. Пагони 12–17 см завдовжки, підіймаються вгору, потім під власною вагою згинаються. Листки завдовжки 1,5–2,5 см, часто розташовані по 3 в мутовках на відміну від супротивно розташованих листків інших видів. Квітки пазушні невеликі: трубка і віночок 1,5–2,0 см завдовжки, яскраво-червоні. Цвіте з осені до зими. В наших умовах насіння без штучного запилення не утворює.

Наприкінці цвітіння на всіх пагонах з'являються спеціалізовані виводкові бруньки — до 10 у кожній мутовці або в основі пари листків. За будовою — це дуже вкорочені кореневища (0,2–0,3 см завдовжки).

Aeschynanthus × splendidus Lem. — кущоподібна рослина зі звисаючими стеблами, епіфіт. Батьківщина — острова Ява і Калімантан. Корені мичкуваті. Стебла найдовші серед ешинантусів колекції (до 120 см),

зелені. Вони повзуть по поверхні або звисають зі стелажів. Якщо натрапляють на вертикальну шорстку поверхню, то починають по ній підійматися вгору, чіплятися відростаючими додатковими корінцями, зрідка деякі пагони обвивають опори. Листки загострено-еліптичні або широколанцетні. Чашечка жовтувато-зеленувата, зубчаста. Віночок жовтий та жовто-гарячий. Цвіте в наших умовах.

Chirita sinensis родом з Китаю. Має м'ясисті еліптичні листки до 10 см завдовжки зі сріблястим візерунком, зубчасті, розташовані супротивно, міжвузля вкорочені. Квітки лавандового кольору до 3 см у діаметрі, зібрані в 2–3-квіткові суцвіття, що виходять з пазух листків. Цвіте з травня по липень.

C. tamiana родом з Китаю. Подібна за життєвою формою до *Saintpaulia ionantha* H. Wendl: яйцеподібні листки завдовжки 1–2 см на відносно довгих черешках (4–6 см), зібрані в розетку діаметром 10–12 см, що пізніше підіймається над ґрунтом на невеликому стеблі (4–6 см заввишки). Пазушні квітки з'являються впродовж усього року, зібрані в суцвіттях по 3, білі, дзвоникоподібні, всередині трубки помітні коричнево-бордові смужки. Цвіте впродовж всього року з невеликими інтервалами.

Codonantha gracilis Hanst. зростає у Мексиці, Південній Бразилії, Перу. Має тонкі пагони, що звисають або повзуть по субстрату. Листки маленькі (до 2 см завдовжки), ланцетні, потовщені, голі та блискучі. Квітки рясно вкривають пагони по всій довжині двічі на рік — у лютому — квітні та у липні — вересні.

Columnea allenii C.V. Morton походить з Панамі. У колекції має найдовші стебла серед представників свого роду (до 120 см) та найменші листки (1,5 см). Через рідке опущення листки виглядають голими, крім молодих верхівкових. Квітки яскраво-червоні з довгою трубкою (весь віночок завдовжки 7 см). Цвіте 2–3 рази на рік.

C. sanguinea (Pers.) Hanst. походить з Південної Америки. Кущоподібна рослина.

В наших умовах екземпляри віком 1–5 років мають стебла, що весь час перебувають у фазі росту під кутом 45–60° до ґрунту. Листки найдовші серед наших колумней — до 20 см, ланцетно-еліптичні, з темно-червоними плямами на нижньому боці. Рослина густо вкрита залозистими волосками. Квітки блідо-жовті, пазушні.

***Episcia cupreata* (Hook.) Hanst.** походить з тропіків Колумбії. У колекції представлена виключно культиварами. Вони мають більш-менш подібну будову та розміри. Стебла — тонкі довгі (до 15 см) та короткі (3 см) пагони, вся рослина опушена. Листки еліптичні, у більшості сортів до 10 см завдовжки, різноманітного кольору: коричневого, бронзового, рожевого, рідше — зеленого з різноманітними візерунками сріблястого кольору, що є характерними ознаками сорту.

Усі культивари колекції цвітуть з різним інтервалом з березня по вересень. Квітки у всіх схожі — червоні, діаметр відгину та довжина трубки часто збігаються — 2,5–3,5 см.

***E. melitifolia* (L.) Mart.** походить з тропіків Гвіани та Ангільських островів. Вона відрізняється від інших видів відсутністю чергування довгих та коротких пагонів, ребристим стеблом. Стебла довгі (до 60 см), стеляться по ґрунту, верхівки підіймаються вгору. Листки зелені, 7–10 см завдовжки, квітки рожево-бузкові, 2,0–2,5 см у діаметрі. Цвіте з березня по жовтень.

***Gloxinia perennis* (L.) Druce** походить з Колумбії, Бразилії, Перу. У колекції представлена двома групами. Одну вирощено з посадкового матеріалу, отриманого у 1999 р. з Ботанічного саду ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Рослини з підземним лускатим кореневищем блідо-жовтого кольору, що часто галузиться. Стебла підіймаються майже прямо, довжиною до 35 см, зелені, з невеличкими бордовими рисками по всій довжині. Листки округлі, із серцеподібною основою, верхній бік темно-зеленого кольору, вкритий рідкими волосками, нижній —

має колір від рожево-червонуватого до блискучо бордового. Квітки бузкового кольору, густо опушені, довжина трубки — до 3 см, відгин — до 4 см. Мають приємний аромат м'яти.

Другу групу рослин вирощено з живців, отриманих з ГБС ім. М.В. Цицина РАН (Москва) у 2003 р. Будова і колір кореневища, форма та довжина надземного стебла не відрізняються від таких у попередньої групи. Забарвлення стебла зелене, інколи на цьому тлі розташовані довгі бордові смуги. Листки яскраво-зелені зверху, блідо-зелені знизу, широко-еліптичні, голі. Відмінностей у зовнішній будові квіток від попередньої групи не виявлено. Можна припустити, що ця група — природний різновид.

***Kohleria lindeniana* (Regel) H.E. Moore** зростає в горах Еквадору. Рідко трапляється в культурі в країнах СНД. Рослина має лускате кореневище, стебла до 25 см завдовжки, яйцеподібні темно-зелені листки зі сріблястим рисунком по жилках. Квітки бузкові, діаметр відгину — до 4 см, довжина трубки — до 3,5 см. Цвіте з вересня до листопада.

***Nautocalyx forgetii* Sprague** з Перу та ***N. lynchii* (Hook.) Sprague** з Колумбії — декоративно-листяні рослини. *N. forgetii* має опушене залозистими волосками стебло заввишки до 35 см, що росте вертикально. Листя зелене, з коричнево-бордовими смугами. Квітки жовтувато-кремові. Цвіте з березня по травень.

Рід *Nematanthus* Schrad. було відокремлено від роду *Hypocyrta* Mart. [12, 13]. Походить з Бразилії. Найбільш декоративним і стійким є ***Nematanthus hybridum hort.*** 'Tropicana' — кущоподібна рослина зі стеблом, що з віком утворює корок. Пагони спочатку ростуть догори, потім полягають. Листки яйцеподібні, із загостреною верхівкою, до 5 см завдовжки, гладенькі, блискучі. Чашечка декоративна, бордова. Віночок перевищує її лише на дві третини. Трубка здута, жовтого або жовто-гарячого кольору з бордовими смужками. Вся квітка роз-

міром до 3,5 см. Завдяки рясному цвітінню рослина дуже декоративна. Цвіте з березня до червня, часто спостерігається повторне цвітіння з вересня до листопада.

Paliavana prasinata походить з Південної Америки. Характеризується вертикальним ростом. В наших умовах стебло не галузиться, завдовжки 60–80 см, має короткий. Якщо під власною вагою стебло нахилється і не може піднятися, то на ньому відростає новий пагін, що продовжує вертикальний ріст. Листки яйцеподібні, із загостреною верхівкою, до 10 см завдовжки, слабозубчасті, світло-зелені. Не цвіте.

Saintpaulia grotei A. Engler зростає у Східній Африці, Танзанії. Стебло завдовжки до 20 см, повзуче, вкорінюється в місцях контакту з ґрунтом. Листки розташовані перехресно-парно, пластинка яйцеподібна, іноді майже округла, 4–6 см завдовжки, 3–5 см завширшки. Черешки 4,0–7,5 см завдовжки, інколи — довші. Квітконоси тонкі, мають 1–2 (зрідка більше) квітки, з'являються в пазухах верхніх листків. Віночок має трубку до 0,3 см завдовжки та відгин 2,5–3,5 см. Забарвлення — світло-фіолетово-синє. Плід — веретеноподібна коробочка 1,5–1,7 см завдовжки, при дозріванні не розкривається.

Sinningia aggregata походить з Південної Америки. Підземна частина стебла у вигляді бульби з мичкуватими корінцями. Надземне стебло спочатку росте вгору, а потім полягає. Загальна довжина стебла — 30–45 см, на висоті 20–25 см воно розгалужується на 2–4, зрідка більше, тонкі пагони. Листки яйцеподібні, 3–5 см завдовжки та 2,5–4,0 см завширшки, зубчасті. Квітки невеликі, розташовані по 2–3 на верхівках основного та бокових пагонів у пазухах листків. Трубка завдовжки 2,0–2,5 см, колір — від жовто-гарячого до червоного. Всі надземні частини вкриті густими волосками. Листки і стебло мають залозисті волоски, що виділяють олію з ароматом ментолу.

Streptocarpus rexii Lindl. походить з Південної Африки. Листки видовжено-

ланцетні, зібрані в прикореневу розетку, 15–25 см завдовжки та 4,5–5,5 см завширшки. Квітконос, що виходить з пазухи листка, має 1–3 квітки. Трубка до 5 см завдовжки, відгин — 2,5–3,5 см. Забарвлення віночка — блакитно-бузкове, з темними смужками всередині трубки.

Серед наведених таксонів Gesneriaceae більшість (18) належить до кущоподібних рослин з повзучими або пониклими стеблами, що з віком дерев'яніють або вкриваються корком. 11 таксонів мають лускаті кореневища та добре розвинені стебла, 11 — розетки з вкороченими стеблами чи зовсім без них. 6 таксонів мають підземні бульби з довгими або короткими надземними стеблами. 4 таксони належать до прямостоячих (2 — до дерев'яниючих та 2 — до трав'янистих), 3 — до повзучих, у яких більша частина стебла тривалий час залишається трав'янистою.

Надалі ми плануємо дослідити діапазон змін морфологічних ознак у різних видів роду, вивчити детальніше життєві форми.

1. Андрієнко Т.Л., Гревцова Г.Г. та ін. Ботанічний сад ім. акад. О.В. Фоміна. Каталог рослин. — К.: Фітосоціоцентр, 2007. — С. 201–202.

2. Домницька І.Л. Интродукция геснериевых (Gesneriaceae Dum.) в Ботаническом саду Днепропетровского национального университета // Бюл. НБС-ННЦ. — 2001. — Вып. 82. — С. 40–42.

3. Домницька І.Л. Геснерієві в Україні // Там само. — Вып. 83. — С. 40–42.

4. Жизнь растений / Под ред. А.Л. Тахтаджяна. — М.: Просвещение, 1981. — Т. 5, ч. 2. — С. 436–439.

5. Иванова Л.И. Семейство геснериевых, карпологический обзор. — Л.: Наука, 1967. — 127 с.

6. Каталог растений Центрального ботанического сада им. Н.Н. Гришко / Под ред. Н.А. Кохно. — К.: Наук. думка, 1997. — С. 203–206.

7. Колекція рослин Ботанічного саду Дніпропетровського національного університету / В.Ф. Опанасенко, І.О. Зайцева, А.М. Кабар та ін. — Д.: РВВ ДНУ, 2008. — С. 83–94.

8. Котовицькова Н.И. Жизненные формы растений семейства геснериевых // Бюл. ГБС АН СССР. — 1972. — Вып. 83. — С. 73–78.

9. Тропические и субтропические растения / Под ред. Н.В. Цицина // Фонды ГБС АН СССР (Сас-тасеae — Compositae). — М.: Наука, 1976. — 156 с.

10. Федоров А.А., Кирпичников М.Э., Артюшенко З.Т. Атлас по описательной морфологии высших растений. Лист. — М.; Л.: Наука, 1956. — 304 с.

11. Федоров А.А., Кирпичников М.Э., Артюшенко З.Т. Атлас по описательной морфологии высших растений. Стебель и корень. — М.; Л.: Наука, 1962. — 351 с.

12. Ширяева Н.Н. Сенполии, глоксинии и другие геснериевые. — М.: Фитон+, 2002. — 160 с.

13. *Gesneriaceae* — phylogeny, biogeography and reproductive ecology. — Available from: <http://www.ibc2005.ac.at/program/final_program_IVC2005.pdf>

14. *Smith J.* Phylogenetic signal common to three data sets: combining data which initially appear heterogeneous. // *Plant Systematic and Evolution*. — 2000. — 221, N 314. — P. 179–198.

15. *Takhtajan A.* Diversity and classification of flowering plants. — New York: Columbia University Press, 1997. — 643 p.

16. *Watson L., Dallwitz M.J.* The families of flowering plants. *Gesneriaceae* Dum. — [Cited 2000]. — Available from: <<http://biodiversity.uno.edu/delta>>

Рекомендувала до друку
Л.І. Буюн

І.Л. Домницька

Ботанический сад
Днепропетровского национального университета
имени Олеса Гончара,
Украина, г. Днепропетровск

КОЛЛЕКЦИЯ СЕМЕЙСТВА GESNERIACEAE
DUMORT. В БОТАНИЧЕСКОМ САДУ
ДНЕПРОПЕТРОВСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА

Приведены результаты изучения видоспецифических признаков морфологического строения и жизненных форм у 53 видов семейства *Gesneriaceae* Dumort. из коллекции Ботанического сада Днепропетровского национального университета.

I.L. Domnitska

Oles' Gonchar Botanical Garden
of Dnipropetrovsk National University,
Ukraine, Dnipropetrovsk

COLLECTION OF THE FAMILY GESNERIACEAE
DUMORT. IN BOTANICAL GARDEN OF THE
DNIPROPETROVSK NATIONAL UNIVERSITY

Results of study of the species morphological characters and vital forms for 53 species of family *Gesneriaceae* Dumort. of collection of Botanical Garden of the Dnipropetrovsk National University are presented.